

План лісоуправління
ДП «Вищедубечанське лісове господарство»

2020 р.

Вступ.....	3
1. Цілі і задачі ведення лісового господарства і лісокористування.	3
2. Характеристика лісових ресурсів.....	4
3. Система управління лісовими ресурсами.....	7
4. Обґрунтування розміру розрахункової лісосіки.....	9
5. Умови для моніторингу приросту і динаміки таксаційних показників лісового фонду.....	11
6. Природоохоронні заходи щодо охорони довкілля.....	13
7. План виявлення і взяття під охорону рідкісних і зникаючих видів рослин і тварин а також ЛВПЦ	15
8. Опис і обґрунтування використання відповідної заготівельної техніки та устаткування.....	17

Вступ

План заходів по веденню лісового господарства або лісоуправління передбачає висвітлення довгострокових цілей ведення лісового господарства, основна із яких – підвищення ефективності виробництва, або диверсифікація, впровадження якої зумовлено такими чинниками, як труднощами становлення нових економічних відносин та недосконалістю законодавчих актів у державі, необхідністю подолання суперечностей між екологічними, економічними і соціальними цілями, необхідністю забезпечення сталого розвитку лісового господарства шляхом підвищення ефективності управління, багатоцільового використання лісових ресурсів, корисних властивостей лісу та інше.

1. Цілі і задачі ведення лісового господарства і лісокористування.

Основні цілі і задачі ведення лісового господарства наступні:

- використання, лісових ресурсів у відповідності до їх цільового призначення;
- використання лісових ресурсів повинно базуватись на принципах не виснажливості та безперервності і проводитись в обсягах, які не перевищують щорічного приросту деревини;
- ефективне використання лісових ресурсів на ринкових засадах;
- удосконалення економічно-фінансового стану підприємства;
- забезпечення прибутковості ведення лісового господарства;
- нарощування ресурсного і екологічного потенціалу лісу;
- розроблення системи заходів щодо розширеного відтворення лісових ресурсів з орієнтацією на багатоцільове використання лісів;
- вирішення лісівничо-екологічних проблем в зоні діяльності лісгоспу;
- оптимізація структури підприємства, збільшення лісистості території до науково обґрунтованого оптимального рівня;
- розробка та проведення комплексу заходів щодо охорони та захисту лісових ресурсів, які би унеможливили або сприяли зменшенню фактів незаконного вирубування деревини;
- розширення природно-заповідного фонду для збереження типових та унікальних природних комплексів та об'єктів рослинного і тваринного світу;
- здійснення системи заходів щодо сприяння розвитку підприємницької діяльності підприємницьких структур;
- впровадження сучасних організаційних форм господарювання, сприяння покращенню економічних показників діяльності підприємства;
- зростання зайнятості, посилення соціальної захищеності та збільшення добробуту працівників лісгоспу;
- сприяння вирішенню соціальних, екологічних і економічних проблем місцевих громад;
- забезпечення широкого висвітлення лісгосподарських заходів у засобах масової інформації;

- співпраця з науковими, екологічними та громадськими організаціями у формування лісової політики.

Рівень досягнення поставлених цілей і задач буде оцінюватись через кількісні результати. У даному випадку мова буде йти про очікувані економічні, соціальні та екологічні результати. Зрозуміло, що оцінка цих результатів не може претендувати на виняткову точність, але вона необхідна з погляду перспектив розвитку лісового господарства підприємства.

2. Характеристика лісових ресурсів.

Для економічного потенціалу Київської області ліси мають надзвичайно важливе значення. Ліси використовують як ресурсний матеріал для розвитку різних галузей економіки, створюють придатні умови для життя людини. Лісові ресурси — це і деревина, і технічна сировина, і харчові та кормові ресурси. Важливого значення набувають ліси як засіб охорони навколишнього середовища. Завдяки захисним властивостям ліси сприяють поліпшенню водного режиму територій, підвищенню врожайності сільськогосподарських культур.

Лісове господарство в економіці району розташування займає важливе місце. Основні напрямки його розвитку — це охорона навколишнього середовища, підвищення захисних санітарно-гігієнічних рекреаційних функцій, а також забезпечення потреб в деревині і відновленні лісових ресурсів.

Наявні в лісовому фонді сільськогосподарські угіддя використовуються для потреб мисливського господарства і працівників лісгоспу.

Випас худоби в лісовому фонді проводиться на незначних площах місцевим населенням.

У зв'язку з тим, що уся площі лісгоспу входить в зону радіоактивного забруднення, а 14,5% площі знаходиться в об'єктах природно-заповідного фонду, побічним користуванням лісгосп не займається.

Мисливська фауна в лісах лісгоспу представлена такими основними видами: лось, олень, козуля, кабан, заєць-русак, лисиця, куниця, білка.

Полювання носить спортивний характер.

Крім задоволення потреб народного господарства в деревині і продукції побічних лісових користувань, лісові насадження мають важливе природоохоронне і рекреаційне значення.

Площа ДЛФ (державного лісового фонду) ДП «Вищедубечанський лісгосп» станом на 01.01.2020 р. складає 30529 га, площа, вкрита лісовою рослинністю 26749,4 га території підприємства. В лісовому фонді переважаючими є хвойні насадження (сосна) — 66,4% від площі, яка вкрита лісовою рослинністю, твердолистяні насадження складають 6,5%,

мяколистяні – 26,6%, інші породи – 0,5%. Середній вік лісових насаджень 62 роки, середній річний приріст деревини – 4,0 м³/га.

В основу організації процесу лісокористування закладений поділ лісів на категорії, в залежності від їх екологічного та народногосподарського значення, розташування та виконання ними функцій. Лісовим кодексом України визначено поділ лісів на категорії лісів.

Існуючий поділ лісів на категорії (табл.1) проведено згідно Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок (постанова КМ України від 16.05.2007р. №733), постанови КМ України від 18 квітня 2012 року №31 “Перелік автомобільних доріг загального користування державного значення” та затверджений наказом Державного агентства лісових ресурсів України №188 від 16.06.2010 року за погодженням з Міністерством екології і природних ресурсів. Згідно наказу Київського та по м. Києву ОУЛМГ №117 від 18.09.2009 року затверджено особливо захисні ділянки.

Згідно матеріалів базового лісовпорядкування 2015 року, площа лісових земельних ділянок, в межах категорій лісів розподіляються наступним чином:

Таблиця 1

Категорії лісів	Площа за даними лісовпорядкування	
	га	%
Ліси природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення – разом	4420,2	14,5
в тому числі:		
Заказники	4420,2	14,5
Рекреаційно-оздоровчі ліси - разом	25373,2	83,1
в тому числі:		
Ліси у межах населених пунктів	204,2	0,7
Лісопаркова частина лісів зелених зон	15234,7	49,9
Лісогосподарська частина лісів зелених зон	9934,3	32,5
Експлуатаційні ліси	735,6	2,4
Всього по лісгоспу:	30529,0	100,0

Існуючий поділ площі на категорії лісів відповідає господарському призначенню, природним та економічним умовам району розташування лісгоспу.

Таблиця 2

Розподіл загальних запасів деревостанів за панівними породами та групами віку згідно матеріалів безперервного лісовпорядкування станом на 01.01.2019 року.

Порода	Площа вкритих лісовою рослинні стю, га	Усього, тис.м ³	Розподіл загальних запасів деревостанів по групах віку, тис.м ³			
			Молодня ки	Середнь овікові	Пристига ючі	Стиглі і перестій ні
Разом хвойних:	17765,6	5200,11	266,41	3480,94	1075,65	377,11
Сосна	17758,6	5199,01	266,39	3480,66	1074,85	377,11
Ялина	7	1,1	0,02	0,28	0,8	
Разом твердолистяних:	1735,2	350,62	35,82	255,11	40,8	18,89
Дуб високостовбурний	1347,2	265,92	25,12	219,43	11,46	9,91
Дуб низькостовбурний	35,8	5,64	-	3,93	1,14	0,57
Граб	54,2	10,77		2,42	5,02	3,33
Ясен	270,4	65,07	10,52	28,78	22,71	3,06
Клен	7,9	0,59	0,18	0,41	-	-
Вяз	1,6	0,16	-	-	-	0,16
Акація	18,1	2,47	-	0,14	0,47	1,86
Разом м'яколистяних:	7105,1	1211,83	28,4	458,49	251,37	473,57
Береза	2849,6	430,92	12,34	241,57	127,66	49,35
Осика	43,4	6,93	1,87	0,41	2,34	2,31
Вільха	3061	600,23	14,19	192,91	100,09	293,04
Липа	4,4	1,03	-	10,3		
Тополя	146	25,31	-	0,47	6,45	18,39
Верби деревовидні	1000,7	147,41	-	22,1	14,83	110,48
Всього	26605,9	6762,56	328,63	4194,54	1367,82	869,57

Переважають соснові насадження. Хвойні насадження займають 66,7% площі вкритих лісовою рослинністю, твердолистяні – 6,5%, м'яколистяні – 26,7%. По запасу молодняки займають 4,8%, середньовікові – 62%, пристигаючі – 20,2%, стиглі та перестійні 12,8%.

3. Система управління лісовими ресурсами.

Система управління лісами базується на засадах екологічної безпеки і з урахуванням вимог, які висуваються міжнародними природоохоронними конвенціями.

Базовим законом України про ліси і систему управління є «Лісовий кодекс України». Правові аспекти лісогосподарського виробництва та використання і відтворення лісових ресурсів визначено «Земельним кодексом України» і регулюються Законом України «Про охорону навколишнього природного середовища».

Центральним органом виконавчої влади з питань лісового господарства є Державне агентство лісових ресурсів України (Держлісагенство України), діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України.

Державне підприємство «Вищедубечанське лісове господарство» підпорядковане Київському обласному управлінню лісового та мисливського господарства, яке є територіальним органом, Держлісагенства України.

Адміністративно-організаційна структура підприємства

Таблиця 3

Найменування лісництв, місцезнаходження контор	Адміністративні райони, міста обласного підпорядкування	Площа, га
Північне, кв. 597	Вишгородський район	1938,0
Гутівське, с. Сувид	Вишгородський район	1834,0
Дачне, кв. 597	Вишгородський район	1979,0
Довгобродівське, с. Сувид	Вишгородський район	1995,0

Найменування лісництв, місцезнаходження контор	Адміністративні райони, міста обласного підпорядкування	Площа, га
Хутірське, кв. 597	Вишгородський район	1940,0
Центральне, с. Сувид	Вишгородський район	1931,0
Деснянське, с. Сувид	Вишгородський район	1936,0
Приморське, кв. 597	Вишгородський район	1710,0
Тарасівське, с. Пірново	Вишгородський район	1896,0
Острівське, с. Пірново	Вишгородський район	1849,0
Вищедубечанське, с. Пірново	Вишгородський район	1687,0
Лебедівське, с. Пірново	Вишгородський район	1738,0
	Броварський район	349,0
Разом по лісництву:		2087,0
Дубечанське, кв. 546	Вишгородський район	2142,0
Новосілківське, кв. 546	Вишгородський район	2284,0
Хотянівське, кв. 546	Вишгородський район	2152,0
Лівобережне, кв. 546	Вишгородський район	642,9
	Броварський район	526,1
Разом по лісництву:		1169,0
Всього по лісгоспу:		30529,0
в т.ч. за адміністративними районами:		
	Вишгородський район	29653,9
	Броварський район	875,1

Лісництво очолює лісничий і помічник лісничого. Середня площа лісництва становить 1908,06 га. Чисельність штатних працівників на підприємстві 84 людини.

Підприємство володіє необхідною матеріально-технічною та технологічною базою і достатнім кадровим потенціалом; має сучасне комп'ютерне забезпечення, тобто все необхідне для ведення лісового господарства.

Бюджетного фінансування лісгосп не отримує. Витрати лісогосподарської діяльності фінансуються за рахунок власних коштів, а саме за кошти отримані від реалізації лісової продукції.

4. Обґрунтування розміру розрахункової лісосіки.

Розрахункова лісосіка – щорічна, науково обґрунтована норма заготівлі деревини в порядку рубок головного користування, яка обраховується та затверджується для кожного власника, постійного користувача лісами по категоріях лісів в розрізі порід, виходячи з принципів безперервності використання лісових ресурсів.

Згідно наказу Мінприроди України №130 від 05.03.2011 року була встановлена розрахункова лісосіка рубок головного користування на 2012-2020 рр. по ДП «Вищедубечанське лісове господарство» в розмірі 23,03 тис.м³ ліквідної деревини.

Фактичний обсяг заготівель в середньому за рік становив 99,1% середньорічного обсягу діючої розрахункової лісосіки за ревізійний період (табл. 4).

Вихід ділової деревини близький до проектного. Рубки головного користування проводяться в місцях запроектованих лісовпорядкуванням.

Діюча розрахункова лісосіка і фактична заготівля деревини відповідає принципу безперервного і невиснажливого лісокористування.

Виконання проекту рубок головного користування (площа – га; запас – тис.м³)

Таблиця 4.

Господарства	Середньорічний обсяг розрахункової лісосіки			Фактична заготівля деревини в середньому за рік		
	площа	запас у ліквіді	в тому числі ділової	площа	запас у ліквіді	в тому числі ділової
Усього по лісгоспу						

Суцільнолісосічні рубки						
Хвойні	49,5	14,68	10,27	51,0	14,63	10,39
Твердолистяні	3,0	0,50	0,28	4,0	0,50	0,23
М'яколистяні	34,0	6,29	3,01	36,6	6,14	2,46
Разом:	86,5	21,47	13,56	91,6	21,27	13,06

Приймаючи розрахункову лісосіку, лісовпорядкування керувалося принципами забезпечення невиснажливого і рівномірного користування лісовими ресурсами, збереженням умов відтворення високопродуктивних стійких насаджень, їх екологічних та інших корисних властивостей.

Рекомендована лісовпорядкуванням на новий ревізійний період розрахункова лісосіка (табл. 5) на 9,3% менша чинної, що пояснюється зміною вікової структури деревостанів і становить 19,9% загальної середньої зміни запасу.

В рекреаційно-оздоровчих лісах по сосновій госпсекції прийнята лісосіка рівномірного користування; по дубовій госпсекції прийнята розрахункова лісосіка, що забезпечена стиглими насадженнями на 10 років; по березовій госпсекції прийнята розрахункова лісосіка, що забезпечена стиглими насадженнями на 5 років; по чорновільховій госпсекції прийнята перша вікова лісосіка.

В експлуатаційних лісах по сосновій госпсекції прийнята друга вікова лісосіка, а по дубовій – перша вікова.

В усіх випадках розрахункова лісосіка приймалась з таким розрахунком, щоб в цілому по лісгоспу на наступний ревізійний період вона була не менша лісосіки нового після лісовпорядкування ревізійного періоду.

Друга лісовпорядна нарада прийняла рекомендовані лісовпорядкуванням лісосіки без змін.

5.1.4. Порівняльна характеристика обсягів головного користування (запас – тис.м³ у ліквіді)

Таблиця 5

Показники	Усього	В т.ч. по господарствах		
		хвойне	твердо- листяне	м'яко- листяне
1. Щорічна розрахункова лісосіка:				
1.1. Рекомендована лісовпорядкуванням на новий ревізійний період	20,89	18,43	0,37	2,09

1.2. Встановлена при попередньому лісовпорядкуванні	23,03	18,59	0,28	4,16
1.3. Діюча на рік лісовпорядкування	23,03	18,59	0,28	4,16
2. Фактична заготівля деревини				
2012 рік	22,92	18,50	0,28	4,14
2013 рік	20,99	18,52	0,28	2,19
3. Загальна середня зміна запасу (тис.м ³ , стовбурний)	104,94	75,48	5,65	23,81

Розміщення рубок головного користування проведено з урахуванням наявного експлуатаційного фонду по лісництвах, стану насаджень і існуючої дорожньої мережі.

На перші два роки ревізійного періоду лісосіки розміщені в місцях і обсягах фактичного відведення, виконаного лісництвами, а на наступні роки – в обсязі розрахункової лісосіки, прийнятої на ревізійний період з відхиленнями, що допускаються лісовпорядною інструкцією (до $\pm 5\%$ від розрахункової лісосіки по запасу).

По кожному лісництву, в якому є експлуатаційний фонд, на ревізійний період складені відомості рубок головного користування в які внесені з групуванням за п'ятиріччями виділи (частина виділів) стиглих і перестійних деревостанів, можливих для експлуатації.

Протягом ревізійного періоду крім зазначених у відомості лісових ділянок в рубку, можуть надходити і інші можливі для експлуатації ділянки лісу, які на рік рубки досягли віку стиглості. Відведення таких насаджень в рубку можливе в разі, якщо вони вимагають проведення термінової рубки в зв'язку з їх пошкодженням, усиханням, з втратою захисних функцій, в розладнаних насадженнях, в насадженнях, які в установленому порядку підлягають розчищенню в зв'язку будівництвом; у випадку коли неможливо розмістити по певних господарських секціях наявний лісосічний фонд згідно встановленій розрахунковій лісосіці через необхідність дотримання встановлених термінів примикання лісосік; в зв'язку з будівництвом лісових доріг (їхньою відсутністю), а також в інших випадках, що не входять в протиріччя з положеннями чинних нормативних документів, які регламентують проведення рубок головного користування

5. Умови для моніторингу приросту і динаміки таксаційних показників лісового фонду.

Базова інформація про приріст і таксаційні показники збирається в процесі проведення лісовпорядкування, при якому проводиться суцільна інвентаризація всіх лісових ділянок.

Поточна інформація визначається по матеріалах безперервного лісовпорядкування, при якому враховуються всі зміни в лісовому фонді підприємства, які відбулися за поточний рік.

При складанні плану господарської діяльності підприємства, проводиться аналіз таксаційних показників, на які мають вплив, обсяги запроектованих і проведених заходів. Показники можливих змін приводяться в таблиці 6.

Таблиця 6.

План рубок формування і оздоровлення лісів та інших заходів, пов'язаних та не пов'язаних з веденням лісового господарства по ДП "Вищедубечанський лісгосп" на 2020 рік.

Показники	Всього куб.м	у тому числі:		
		3 місяці	6 місяців	9 місяців
1	2	3	4	5
Ліквідна деревина від рубок головного користування, всього	19336			
Рубки формування і оздоровлення лісів та інші заходи пов'язані та не пов'язані з веденням лісового господарства, усього, площа га (1+2+3)	2440	510	779	1406
загальна маса	77760	24580	31490	52110
ліквід	70400	21950	28900	46600
ділова	41050	13080	17450	28000
дрова	29350	8870	11450	18600
1. Рубки догляду за лісом всього, площа - га (а+б+в+г)	302	62	141	187
загальна маса	7060	2040	4990	5910
ліквід	5000	1270	3800	4500
ділова	2650	600	1950	2300
дрова	2350	670	1850	2200
з них а) освітлення, площа - га	49	15	16	17
загальна маса	530	180	200	210
ліквід				

ділова				
дрова				
б) прочищення, площа - га	55	15	25	45
загальна маса	900	420	600	700
ліквід				
ділова				
дрова				
в) проріджування, площа - га	60	7	20	25
загальна маса	730	340	490	600
ліквід	600	270	400	500
ділова	250	100	150	200
дрова	350	170	250	300
г) прохідні рубки, площа - га	138	25	80	100
загальна маса	4900	1100	3700	4400
ліквід	4400	1000	3400	4000
ділова	2400	500	1800	2100
дрова	2000	500	1600	1900
2. Інші види рубок формування і оздоровлення лісів та інші заходи, пов'язані з веденням лісового господарства всього, площа - га (а+б+в+г+д+ж)	2138	448	638	1219
загальна маса	70700	22540	26500	46200
ліквід	65400	20680	25100	42100
ділова	38400	12480	15500	25700
дрова	27000	8200	9600	16400
а) Санітарні рубки всього, площа - га	2048	428	578	1139
загальна маса	68000	21800	24800	43900
ліквід	63000	20000	23500	40000
ділова	37000	12000	14500	24500
дрова	26000	8000	9000	15500
з них: - вибіркові санітарні рубки, площа - га	2000	400	550	1100
загальна маса	56000	13000	16000	33000
ліквід	52000	12000	15500	30000
ділова	30000	6000	8500	18000
дрова	22000	6000	7000	12000
- суцільні санітарні рубки, площа - га	48	28	28	39
загальна маса	12000	8800	8800	10900
ліквід	11000	8000	8000	10000
ділова	7000	6000	6000	6500
дрова	4000	2000	2000	3500
з) Інші заходи, пов'язані з веденням лісового господарства, площа - га	90	20	60	80

	14			
загальна маса	2700	740	1700	2300
ліквід	2400	680	1600	2100
ділова	1400	480	1000	1200
дрова	1000	200	600	900

Проведення рубок головного користування планується на площі 69,9 га запас ліквідної деревини становить 19336 м³, рубки формування і оздоровлення лісів та інші заходи пов'язані та не пов'язані з веденням лісового господарства планується проведення на площі 2440 га, із загальним запас – 77760 м³, ліквідний – 70400 м³.

6. Природоохоронні заходи щодо охорони довкілля.

План природоохоронних заходів на підприємстві складено у відповідності з Основними напрямками державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки, затвердженими Постановою Кабінету Міністрів України від 05.03.1998 року №188/98-ВР та іншими діючими нормативно-правовими актами України щодо природоохоронної діяльності.

Таблиця 7

Комплекс природоохоронних заходів запланованих на 2020 рік.

№ пп	Назва природоохоронного заходу	Місце розташування, обсяги, тощо.
1	2	3
1. У сфері поводження з відходами		
1.1	Переукласти договори із спеціалізованими організаціями на вивезення і передачу відходів для утилізації та розміщення.	Господарський двір ДП «Вищедубечанський лісгосп»
1.2.	Погодити ліміти на відходи (комунальні, змішані, в тому числі сміття, відпрацьовані шини, брукт чорних металів, зіпсовані і відпрацьовані акумулятори, лампи, тощо).	
1.3.	Адміністративні перевірки підрозділів підприємства та підприємців щодо дотримання ними санітарних умов в лісах та на виробничих територіях	Всі підрозділи, при проведенні комплексних ревізій і цільових перевірок
2. Охорона водних ресурсів		
2.1.	Утримувати свердловину на території виробничого комплексу за рахунок підприємства.	Територія лісопромислового комплексу ДП

		«Вищедубечанський лісгосп».
2.2.	Відібрати проби води та передати відібрані проби на аналіз у ліцензовану лабораторію.	Лісопромисловий комплекс, один раз на рік або при потребі.
2.3.	Утримувати стоянку автомобілів та місце зберігання ПММ в належному стані.	Лісопромисловий комплекс. Постійно.
2.4.	Забезпечити наявність достатньої кількості абсорбентів для видалення проливів нафтопродуктів в разі їх утворення.	
3. Охорона атмосферного повітря.		
3.1.	Проводити контроль джерел викидів забруднюючих речовин (ЗР) на відповідність встановлених гранично допустимих викидів (ГДВ)	Лісопромисловий комплекс. 1 раз в рік
4. У сфері ведення лісового господарства і використання лісових ресурсів.		
4.1	Дотримання Проекту організації і розвитку лісового господарства, як системи заходів, спрямованих на забезпечення ефективної охорони і захисту, раціональне використання, підвищення продуктивності лісів і їх відтворення, оцінку лісових ресурсів та моніторингу.	Лісовий фонд ДП «Вищедубечанський лісгосп», площею 30529га
4.2.	Проведення контрольного аудиту лісової сертифікації, як добровільної ініціативи, спрямованої на забезпечення підтвердження відповідності ведення лісового господарства на підприємстві, вимогам відповідних міжнародним стандартів (Принципи і Критерії FSC®)	
4.3.	Охорона лісів від пожеж, шкідників та хвороб.	на всій площі лісів
4.4.	Перед проведенням лісогосподарських і лісозаготівельних робіт проводити оцінку потенціального впливу на навколишнє природне середовище (ОВНС)	Всі підрозділи
4.5.	При проведенні лісогосподарських і лісозаготівельних робіт дотримуватись заходів щодо запобігання або зменшення негативного впливу на навколишнє середовище, відображених в Акті ОВНС та інших нормативних документах.	Всі підрозділи

4.6.	З метою збереження біорізноманіття, продовжувати виявляти ліси високої природоохоронної цінності та залишати ключові біотопи і об'єкти при проведенні лісосічних робіт.	Всі підрозділи
------	---	----------------

7. План виявлення і взяття під охорону рідкісних та зникаючих видів рослин, тварин а також ЛВПЦ

Охорона біотичного різноманіття включає систему правових, організаційних, економічних, матеріально-технічних, освітніх та інших заходів, спрямованих на збереження, відтворення і використання рослинного та тваринного світу.

Основні вимоги законодавства щодо забезпечення охорони рослинного світу визначені ст.ст. 25, 26 Закону України «Про рослинний світ», тваринного світу – розділом IV Закону України «Про тваринний світ», рідкісних та зникаючих видів флори і фауни – ст. 11 Закону України «Про Червону книгу України».

Охоронні пріоритети задекларовані в основному національному документі, Червоній книзі України (ЧКУ).

З дотриманням вимог лісової сертифікації (FSC®), а саме Принципу 7 критерію 7.1 на підприємстві розроблений «План по виявленню рідкісних і зникаючих видів рослин та тварин» (табл.8), а також розроблена «Програма по виявленню лісів високої природної цінності (ЛВПЦ)».

Таблиця 8.

План

виявлення і взяття під охорону рідкісних і зникаючих видів рослин і тварин по ДП «Вищедубечанський лісгосп» на 2020 рік

№ п/п	Назва заходу виявлення та взяття під охорону рідкісних і зникаючих видів	Заходи щодо охорони рідкісних і зникаючих видів	Хто проводить
1	Проведення моніторингу існуючих об'єктів природно-заповідного фонду (ПЗФ)	Прохідні рубки та суцільні рубання не проводяться.	Спеціалісти лісгоспу, зацікавлені сторони
2	Проведення обстеження земельних лісових ділянок при відводах і таксації лісосік рубок головного користування на 2021 рік. При виявленні	Збереження ключових біотопів і об'єктів. При виявленні гнізда хижих птахів	Спеціалісти лісгоспу, лісничі, зацікавлені

	виділяються ключові біотопи і об'єкти, згідно переліку ключових біотопів і об'єктів та їх опису.	занесених до Червоної книги України (радіусом 500 м.), та чорного лелеки(радіусом 1000 м.), токовищ глухарів, тетеруків (радіусом 300 м.) виділяється охоронна зона.	сторони
3	Проведення картування місць зростання та мешкання популяцій рідкісних та зникаючих видів флори і фауни для забезпечення їх збереження при здійсненні господарської діяльності.	На картах, схемах по лісництвах наносяться рідкісні та зникаючі види та біотопи.	Спеціалісти лісгоспу
4	Залучення зацікавлених сторін та науковців до виявлення рідкісних та зникаючих видів рослин та тварин		Адміністрація

Охорона видів рослин та тварин занесених до списку рідкісних і зникаючих, на державному рівні забезпечується шляхом заходів:

- установка особливого правового статусу, заборона або обмеження їх використання;
- врахування вимог щодо їх охорони під час розробки нормативних актів місцевого рівня;
- системна робота щодо виявлення місць їх зростання, проведення постійного спостереження за станом популяцій;
- пріоритетного створення на територіях, де вони зростають системи заповідних та інших об'єктів, що особливо охороняються.

Програма робіт по виявленню лісів високої природної цінності (ЛВПЦ)

Будь-який ліс має певну екологічну та соціальну цінність. Така цінність може полягати в наявності рідкісних видів, угруповань біотопів, місць рекреації або концентрації природних ресурсів, які використовуються місцевим населенням тощо. Там, де визначено, що така цінність має особливе значення або є критично важливою, ліс можна виділити як особливо цінним для збереження (ОЦЗЛ).

Згідно з чинним «Порядком поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок», певні лісові території виконують переважно функції досить подібні до функцій категорій та елементів особливо

цінних лісів, а умови їх виділення (до проведення консультацій із зацікавленими сторонами) можна брати за основу при встановленні ознак особливо цінних лісів.

План виявлення ЛВПЦ:

1. Перевірка уже виділених при лісовпорядкуванні категорій та особливо захисних лісових ділянок щодо їх приналежності до ОЦЗЛ.

2. Виявлення ще не виділених категорій та особливо захисних лісових ділянок, які можна розглядати як ОЦЗЛ. Для цього потрібно:

- додатково проаналізувати лісовий фонд;
- провести додаткові дослідження і спостереження (самостійно або із залученням спеціалістів), зокрема виявити та зареєструвати рідкісні та зникаючі види флори і фауни;
- провести консультації із зацікавленими сторонами.

3. Складання відповідних відомостей ОЦЗЛ та документальне їх погодження із зацікавленими сторонами;

4. Нанесення ідентифікованих ділянок ОЦЗЛ на лісові карти (план насаджень).

5. Лісові території, які містять важливі на глобальному, національному або регіональному рівнях: осередки біорізноманіття або великі лісові ландшафти, які розташовані в межах одиниці господарювання або містять кілька таких одиниць, де життєздатним популяціям більшості, якщо не всіх аборигенних видів, властиві природні характеристики структури, поширення та чисельності;

6. Лісові території, що містять рідкісні екосистеми та екосистеми під загрозою зникнення або входять до складу таких екосистем;

7. Лісові території, які забезпечують основні природно-захисні функції;

8. Лісові території, що є визначальними для задоволення основних потреб або для традиційної культурної ідентичності місцевих громад.

8 Плани лісонасаджень по ДП «Вищедубечанське лісове господарство»:

- 1) Північне лісництво <http://www.lisproekt.gov.ua/pivnichne-lisnitstvo-2>
- 2) Гутівське лісництво <http://www.lisproekt.gov.ua/gutivske-lisnitstvo>
- 3) Дачне лісництво <http://www.lisproekt.gov.ua/dachne-lisnitstvo>
- 4) Довгобродівське лісництво <http://www.lisproekt.gov.ua/dovgobrodivske-lisnitstvo>
- 5) Хутірське лісництво <http://www.lisproekt.gov.ua/hutirske-lisnitstvo>
- 6) Центральне лісництво <http://www.lisproekt.gov.ua/tsentralne-lisnitstvo>
- 7) Деснянське лісництво <http://www.lisproekt.gov.ua/desnyanske-lisnitstvo>
- 8) Приморське лісництво <http://www.lisproekt.gov.ua/primorske-lisnitstvo-2>

9) Тарасівське лісництво<http://www.lisproekt.gov.ua/tarasivske-lisnitstvo-2>**10) Острівське лісництво** <http://www.lisproekt.gov.ua/ostrivske-lisnitstvo-2>**11) Вищедубечанське лісництво**<http://www.lisproekt.gov.ua/vishhedubechanske-lisnitstvo>**12) Лебедівське лісництво** <http://www.lisproekt.gov.ua/lebedivske-lisnitstvo>**13) Дубечанське лісництво** <http://www.lisproekt.gov.ua/dubechanske-lisnitstvo>**14) Новосілківське лісництво** <http://www.lisproekt.gov.ua/novosilkivske-lisnitstvo>**15) Хотянівське лісництво** <http://www.lisproekt.gov.ua/hotyanivske-lisnitstvo>**16) Лівобережне лісництво** <http://www.lisproekt.gov.ua/livoberezhne-lisnitstvo>**9. Опис і обґрунтування використання відповідної заготівельної техніки та устаткування.**

Економічна діяльність підприємства ґрунтується на заготівлі і реалізації деревини від рубок головного користування та рубок формування і оздоровлення лісів.

Рубка стиглого лісу, - це збір лісового врожаю, що в лісівничій науці трактується як перша фаза лісовідновлення. Виходячи із конкретних умов зростання на ділянці, де проводяться вирубки стиглого лісу, в залежності від прийнятого рішення щодо лісовідновлення, планується застосовувати відповідну систему рубання.

Лісозаготівельні роботи плануються проводити способами, які виключають або обмежують негативний вплив на довкілля та лісовідновлення. На кожному лісосіку видається лісорубний квиток, який дає право на заготівлю деревини. У лісорубних квитках зазначається спосіб рубки і очищення лісосіки, наявність підросту, насінників, ключових біотопів та об'єктів, які повинні бути збережені під час розробки лісосіки.

Лісосіки всіх видів рубок передаються підряднику в розробку по акту. На кожному лісосіку до початку її розробки складається технологічна карта, яка з врахуванням конкретних умов відображає лісівничі та організаційні вимоги до виконання робіт.

Технологічна карта вміщує, зокрема, перелік підготовчих робіт, визначає схему розробки лісосіки з нанесення на ній виробничих об'єктів, устаткування, шляхів, волоків, способи виконання лісозаготівельних операцій (валка, обрубка сучків, розрізування стовбурів на сортименти, їх сортування і трелювання, штабелювання, навантаження і вивезення деревини, очищення місць рубок), черговість розробки пасік, передбачає заходи щодо охорони

праці та природоохоронні заходи (запобігання ерозії ґрунтів, збереження ключових біотопів і об'єктів тощо). До технологічної карти додається Акт обстеження даної ділянки, в якому вказані заплановані заходи щодо мінімізації негативного впливу рубки на навколишнє природне середовище (ОВНС).

Під час проведення підготовчих робіт на лісосіці та на відстані 50 метрів за межею лісосіки по її периметру, вздовж лісовозних доріг та діючих трельовальних шляхів, в радіусі 50 метрів від місць розміщення обігрівального приміщення, верхніх складів, місць розміщення техніки та паливно-мастильних матеріалів звалюють усі намічені небезпечні дерева.

Облаштовуються місця для обігріву та відпочинку, встановлюються знаки безпеки на стежках та дорогах, які проходять через лісосіку.

Підготовчі роботи проводить бригада, що виконує основні лісосічні операції.

Всі лісосічні роботи виконуються лише відповідно з вимогами карти технологічного процесу розробки лісосік.

Чинники, які впливають на вибір лісозаготівельної техніки і обладнання наступні:

- технологія лісозаготівель, яка включає і спосіб заготівлі деревини (хлистовий чи сортиментний),
- площа лісосіки,
- об'єм стовбура і запас деревини на лісосіці,
- розташування, ґрунти і рельєф,
- відстань трельовання і вивезення деревини,
- спосіб очищення лісосік від порубкових решток.

На підприємстві застосовується сортиментний спосіб заготівлі деревини, який дає змогу використовувати колісні трактори та машини.

Звалювання дерев, обрізування сучків, розрізання стовбурів на сортименти проводиться бензопилами Хускварна або Штиль.

Після розрізування стовбурів на сортименти проводиться їх трельовання тракторами різних модифікацій МТЗ-82 «Беларусь», обладнаних кліщовим захватом.

Тип тракторів – колісні універсальні класу 1,4.

Марка двигуна тракторів МТЗ-82 – Д – 243, двигуни дизельні чотирьохциліндрові чотирьохтактні з безпосереднім вприском і робочим об'ємом -4,75л. та номінальною частотою обертів 2200 об/хв..

Потужність), МТЗ – 82, кВт (к.с.) – 60 (81).

Таблиця 9.

Габарити, вага, ширина колії та витрати палива

Показники	Одиниця виміру	Трактори
		МТЗ-82
Габаритні розміри: довжина ширина висота	м	3,93 1,97 2,47
Дорожний просвіт (кліренс), мінімальний під заднім мостом	см	47
Конструктивна вага	тонна	3,20
Колія трактора регульована	см в межах	передні колеса 120-180 задні колеса 135-180
Витрати палива	г/кВт год.	230 (від 220 до 260)

Ємкість паливного баку – 130л.

Фактичні витрати дизпалива на трелювання 1 м³ деревини становлять 0,476 і масла І-20 – 0,018 літрів.

Застосування на лісозаготівлях швидкохідних колісних тракторів, які оснащені різноманітним технологічним обладнанням, дає можливість трелювати і одночасно сортувати деревину по породах, сортиментах, розмірах, групах діаметрів, сортах тощо.

Трактори, які використовуються на підприємстві, характеризуються по відношенню до гусеничних тракторів кращою маневреністю та ергономікою, тобто є більш комфортними і пристосованими для використання. Але головне, що вони в меншій мірі впливають на ґрунтову поверхню і пошкодження підросту, кореневої системи ростучих дерев та надґрунтового покриву трав'яних і кущових рослин. По наших спостереженнях на лісосіках поступових рубок та суцільних рубках із збереженням підросту збереженість підросту достатньо висока (до 70%). У місцях поодиноких проїздів колісної техніки дрібний підріст не зазнає особливих пошкоджень, а лише приминається до поверхні ґрунту.

Рельєф лісосік переважно рівнинний. Переважаючими типами ґрунтів на території лісгоспу є підзолисті ґрунти з різним механічним складом від піщаних до суглинистих, на яких багаторазовий прохід техніки по одному сліду (волоку) навіть після літніх опадів не впливає на прохідність і не призводить до значного пошкодження ґрунту. Такі лісосіки можливо освоювати на протязі року.

На лісосічних роботах впроваджена бригадна форма праці. Бригада виконує весь комплекс робіт від звалювання до очистки лісосіки від порубкових залишків. Виконану роботу приймає лісничий або помічник лісничого, крім того ведуть електронний облік деревини, займаються відпуском деревини та складають звіт про рух лісопродукції.

Одночасно із заготівлею деревини та після її закінчення проводиться очищення лісосіки від порубкових залишків.

В залежності від лісорослинних умов і вимог лісовідновлення застосовуються такі способи очищення лісосік:

- збирання порубкових решток у купи для перегнивання в місці збирання;
- збирання порубкових решток у купи з наступним їх спалюванням;
- комбінований.

Вивезення деревини з верхніх складів лісництв проводиться сортиментами, тракторами різних модифікацій МТЗ-82 «Беларусь» та автомобілями УРАЛ 4320, Краз 6446, Камаз 5320 на яких установлені гідроманіпулятори WE – 6700, WE – 12D Палмс-700. Вантажник лісу (гідроманіпулятор) застосовуються для навантаження і розвантаження сортиментів та підтягування їх і штабелювання. Встановлені за кабінами автомобілів.

Директор лісгоспу

М.П. Головецький